

REDD+ sätter skogen på klimatagendan

Skogen kommer att få en viktig roll på klimatmötet i Mexiko. Kanske får vi då ett internationellt regelverk för REDD. Det handlar, något förenklat, om att de rika länderna i nord ska betala de fattigare länderna i syd för att de *inte* ska avverka sina skogar. Syftet är i första hand att se till att det kol som är inbundet i de stora orörda regnskogarna inte ska slippa ut i atmosfären – men det handlar också om att rädda den biologiska mångfalden. REDD+ diskuterades livligt vid ett seminarium på KSLA den 18 november 2010.

Moderator var **Arild Angelsen** från Universitetet för Miljö- och biovetenskap, Ås, Norge. Han är en av världens ledande experter på REDD+. Han inledde med en kort "introduktionskurs".

- 12–15 % av de globala CO₂-utsläppen kommer i dag från avskogning. Det har varit 20 %, men sedan dess har förbrukningen av fossila bränslen ökat.
- REDD+ har diskuterats under ett antal år, men fick "luft under vingarna" vid klimatmötet på Bali 2007.
- Plusset i REDD+ står för uthålligt skogsbruk (vad det innebär är dock inte helt klart och definierat).
- Redan 2008 startade några REDD-initiativ av Världsbanken. I dag är Norge stora på området och har REDD-projekt på gång i Tanzania, Kongobäckenet och Guyana. I Indonesien har Norge nyligen satsat 1 miljon USD för att det inte ska anläggas nya oljepalmsplantager i ett område. Norge vill vara en humanitär supermakt, och rädda världen, kommenterade Arild med ett leende.

REDD måste baseras på tre "I" menade han: Vi måste ha **I**nformation om skogen, Det måste finnas fungerande **I**nstitutioner i de mottagande länderna och det måste finnas tillräckliga **I**ncentives – alltså morötter för de länder som går med.

Han pekade på ett antal problem:

1. Givarna vill ge pengar och se förändringar. Mottagarna vill ha pengar men vill oftast inte förändra något.
2. Man måste ha en baslinje att utgå ifrån – man måste kunna bedöma hur avskogningen i ett land eller ett område skulle ha utvecklats utan REDD. Det finns en generell avskogningskurva som man måste ta hänsyn till, menade han. Så länge ett land är fattigt försvinner mycket skog. I takt med att landet blir rikare, minskar avskogningen för att till slut avstanna helt – när landet är tillräckligt rikt kan skogsarealen till och med öka. Den här kurvan bör man ha i huvudet när man lägger sin base-line. Glömmer man det kommer i-länderna att betala för att spara skogar som ändå aldrig skulle ha avverkats!
3. Det är rimligt att åtminstone de rikare länderna i syd klarar en del av betinget själva, utan ersättning från nord. Han exemplifierade med Brasilien. Ett land som anser sig ha råd med både OS och fotbolls-VM ska väl ändå ha råd att satsa lite egna resurser på att minska avskogningen i Amazonas.

4. Vem ska ha betalt? Ska man betala illegala avverkkare för att de inte längre får avverka illegalt? Ska man betala oljepalmsodlare för att de inte får odla oljepalmer?

REDD kan vara ett billigt sätt att minska ökningen av CO₂-halten i atmosfären, sammanfattade han. Men risken är att man bara gynnar en korrupt elit. Eller att man betalar för skogar som ändå aldrig skulle ha avverkats. Eller att man får ett s.k. läckage: man räddar skogar på ett ställe, men då ökar avverkningarna bara någon annanstans.

Madelene Ostwald, verksam vid Linköpings Universitet och forskarnätverket FOCALI, berättade om ett REDD-projekt på Sri Lanka. Landet har avskogats kraftigt – på 125 år har man gått från 84 % skog till 19 %.

Hennes grupp beräknade först en base-line för Sri Lanka – den beskriver hur avskogningen kommer att utvecklas om vi inte gör något. Sedan beräknade gruppen kostnaderna för att stoppa avskogningen för olika skogar och för olika markanvändning. Mest CO₂-effekt för pengarna fick man i deras kalkyl om man stoppade svedjebruk med efterföljande risodling i torr monsunskog. Dyrast per CO₂-enhet var det att stoppa avskogning i mangroveträsk vid kusten – mest för att räkodlingen i före detta mangroveskogar är så lönsam. Men samtidigt skulle kanske det vara den bästa åtgärden för miljön, avslutade hon.

Lovisa Hagberg, miljöpolicyrådgivare vid WWF i Sverige underströk att REDD är en möjlighet för miljön. Men det finns också stora problem: Det är risk för dubbelräkning av koldioxidnyttan. Hur garanterar man långsiktigheten. Hur undviker man att göra lokal- och urbefolkningarna till förlorare?

REDD måste bli tillräckligt rätt, menade hon, och slog samtidigt ett slag för WWFs nollvision: **Zero Net Deforestation by 2020**.

I klimatförhandlingarna är REDD kanske 5 procent, resten är annat, konstaterade **Susanne v Walter**, som arbetar vid SwedBio och deltar som REDD-expert i klimatförhandlingarna. Men i snacket i korridorerna och i debatten är det precis tvärtom: 95 % REDD och 5 % annat,

Hon pekade på ett antal krav som måste ställas på ett REDD-avtal.

- Det måste finnas en transparens och möjlighet att följa upp effekterna
- Man måste lösa frågan om urbefolkningens rättigheter
- Man måste se till att den biologiska mångfalden inte skadas.

Starka grupper menar också att man måste garantera att skog inte konverteras till plantager. För i mångas ögon är plantager inte skog, sade hon.

Och så måste vi forska mer på frågan varför det blir en avskogning, menade hon. Först då kan vi sätta in relevanta åtgärder.

Hon avslutade med en interiörbild från ett klimatmöte. Det är massor med människor, det är massor med möten, det är långa arbetsdagar. Det är som en myrstack, det förefaller att vara kaos – men i slutändan blir det något.

Hur ska REDD finansieras? Marknadslösning eller fondlösning? **Hans Nilsagård**, jordbruksdepartementet, försökte reda ut frågan. Och det var inte helt lätt. En marknadslösning innebär ett system som finansieras via en global handel med utsläppsrätter.

Det är generellt bra med marknadslösningar, menade han. Men det är risk för instabilitet och stora prishopp, eftersom ingen vet hur utbuds-efterfrågekurvan ser ut.

En fondfinansiering kräver inte samma noggrannhet och kan införas relativt snabbt. Men hur ska man sätta priserna? Och hur kan man garantera långsiktigheten?

Är REDD en dröm eller mardröm, undrade **Kerstin Jonsson Cissé**, ämnesansvarig för skogsfrågor Sida. Hon gav inget entydigt svar, men för att det ska bli bra krävs det god samhällsstyrning (good governance på biståndssvenska). Det innebär bl.a. transparens, stabila institutioner och fungerande lagstiftning.

Den avslutande diskussionen kretsade framförallt kring tre frågor.

1. Vad kan Sverige bidra med i REDD-arbetet? Vad är vi speciellt duktiga på? Flera svar pekade ut tre saker som vi är duktiga på: inventeringar, taxeringar och samhällsstyrning.
2. Ska vi använda biståndsmedel i REDD-processen? Ja, sade flera av deltagarna, varför inte? För att lyckas med REDD måste det finnas stabila samhällsinstitutioner – och det är också en grundförutsättning för fattigdomsbekämpning, som är det övergripande målet för svenskt bistånd.
3. Hur interagerar REDD med jordbruket? Den gröna revolutionen i Asien innebar högre skördar per hektar. Det har man inte klarat i Afrika. För att där kunna försörja en befolkning som har ökat tre gånger på 40 år, har man i stället nyodlat marker, delvis på skogens bekostnad. Stöd jordbruk, så slipper vi avskogning, blev något av ett slutord för seminariet.